

Sprawozdanie
z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia
w roku akademickim 2021/2022

Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych

kierunek studiów: **historia, stosunki międzynarodowe, studia wschodnie**

liczba studentów łącznie¹ **338**

w tym:

na studiach stacjonarnych **338**

w tym na kierunku Stosunki międzynarodowe I stopnia **157**

Stosunki międzynarodowe II stopnia **34**

Historia I stopnia **98**

Historia II stopnia **42**

Studia wschodnie I stopnia **7**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba uczestników studiów doktoranckich **34²**

w tym:

na studiach stacjonarnych **34**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych **0**

1. MONITOROWANIE KOMPETENCJI I DOŚWIADCZENIA ORAZ KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH I INNYCH OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA ZE STUDENTAMI

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Obsady zajęć dydaktycznych dokonuje dziekan Wydziału, uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli akademickich, tj. ich specjalizację naukową, zainteresowania

¹ Dane dotyczące liczby studentów zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2021 roku.

² Liczba doktorantów dotyczy wszystkich doktorantów, którzy rozpoczęli studia na dawnym Wydziale Historyczno-Socjologicznym UwB, a zatem obejmuje również studentów studiów socjologicznych i filozoficznych.

badawcze, dorobek naukowy w szczególności za ostatnie cztery lata. Nauczyciele akademicy składają raz w roku sprawozdania z działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. W trakcie roku akademickiego 2021/2022 z kadry dydaktycznej odeszły dwie osoby, które przeniosły się do innej jednostki Uniwersytetu. Z kolei dwie inne osoby zostały zatrudnione na stanowisku asystenta, dwie inne zaś na stanowisko adiunkta badawczego. Oceny nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych dokonują władze dziekańskie, przede wszystkim dziekan i prodziekan ds. dydaktycznych.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych najistotniejszy jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich stopnia lub tytułu naukowego. W roku akademickim 2021/2022 jeden z pracowników uzyskał tytuł profesora uczelni, a jeden został awansowany na stanowisko adiunkta.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich powinno się też odbywać przez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych, jak również poprzez odbywanie indywidualnych szkoleń zapewniających uzyskanie nowych umiejętności. Niestety, w roku akademickim 2021/2022 nikt z pracowników naukowo-dydaktyczni nie uczestniczył w szkoleniach czy też w projektach o charakterze dydaktycznym.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Stała troska o jakościowe dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników do prowadzonych przez nich zajęć.
2. Zachęcanie pracowników do stałego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych nie tylko w kontekście pracy naukowej, ale również metod dydaktycznych.
3. Przywrócenie kierunkowych zespołów dydaktycznych na kierunku Historia i Studia Wschodnie oraz zwiększenie ich roli w procesie modyfikowania planów studiów oraz weryfikacji efektów kształcenia.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja

Stała troska o jakościowe dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników do prowadzonych przez nich zajęć.

Realizacja

Proces doskonalenia jakościowego dopasowania kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników realizujących zajęcia na poszczególnych kierunkach studiów odbywał się poprzez:

- realizację wymogów nakładanych przez przepisy prawa oraz przepisy wewnątrzuczelniane;
- monitoring przez prodziekan ds. dydaktycznych zbieżności dorobku naukowego pracowników z zakresem danego kierunku studiów i prowadzonymi przedmiotami;
- realizację harmonogramu hospitacji.

2. Rekomendacja

Zachęcanie pracowników do stałego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych nie tylko w kontekście pracy naukowej, ale również metod dydaktycznych.

Realizacja:

Brak realizacji rekomendacji.

3. Rekomendacja

Przywrócenie kierunkowych zespołów dydaktycznych na kierunku Historia i Studia Wschodnie oraz zwiększenie ich roli w procesie modyfikowania planów studiów oraz weryfikacji efektów kształcenia.

Realizacja:

W roku akademickim 2021/2022 nie przywrócono kierunkowych zespołów dydaktycznych, ta kwestia ma być rozpatrywana dopiero w bieżącym roku akademickim. Opracowano natomiast nowy program na kierunku Historia. Program został skonsultowany z przedstawicielami Samorządu Studenckiego i zaaprobowany przez Radę Wydziału, obowiązuje on od roku akademickiego 2022/2023.

W ubiegłym roku akademickim został opracowany i uchwalony przez Radę Wydziału również nowy program na kierunku Studia Wschodnie, który obowiązuje od roku akademickiego 2022/2023.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Wydział posiada procedury monitorowania programów studiów, szczególnie ich prawidłowości stosowanego systemu punktów ECTS, zgodności treści programowych zawartych w sylabusach z programem studiów, adekwatności programu studiów do zakładanych efektów uczenia się, jak również dostępu studentów do informacji na temat stosowanych zasad oceniania. Przy opracowaniu programów

studiów uwzględniane są wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy. W tym celu Wydział współpracuje z pracodawcami w ramach wydziałowych rad konsultacyjnych.

Wyniki ankiet wypełnianych przez studentów drogą elektroniczną:

W trakcie roku akademickiego 2021/2022, wykorzystując program Ankieter, rozesłano drogą elektroniczną do studentów studiów licencyjnych, magisterskich i doktoranckich ankietę oceniającą różne aspekty procesu kształcenia, którą prawidłowo wypełniło 131 osób, co stanowi 37% ankietowanych studentów (w tym 56 studentów kierunku Historia I stopnia, 22 studentów kierunku Historia II stopnia, 39 studentów kierunku Stosunki Międzynarodowe I stopnia, 13 studentów kierunku Stosunki Międzynarodowe II stopnia, 1 student kierunku Studia Wschodnie I stopnia). Ankietowani studenci kierunku Historia stanowili 59,5% biorących udział w ankiecie, kierunku Stosunki Międzynarodowe stanowili 39,7% biorących udział w ankiecie, zaś kierunku Studia Wschodnie zaledwie 0,8% uczestników. W stosunku do ubiegłego roku zauważanie zwiększył się udział studentów kierunku Historia uczestniczących w badaniu kosztem studentów Stosunków Międzynarodowych. W ramach poszczególnych lat najwyższy procentowo udział studentów zaobserwowano wśród studentów I roku Historii I stopnia (72,22%) i I roku Historii II stopnia (57,14%). Stosunkowo wysoki procent wypełnienia ankiety (37%) sprawia, że wyniki mogą być traktowane jako reprezentatywne i stanowią podstawę do poważniejszej analizy procesu kształcenia. Procent wypełnienia ankiet jest zresztą niemal identyczny z ubiegłorocznym, kiedy to ankietę wypełniło 36,9% studentów.

Pierwszy zestaw pytań dotyczył ogólnej oceny studiów na Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych, na które ankietowani studenci udzielali odpowiedzi w pięciostopniowej skali (od „zdecydowanie tak” do „zdecydowanie nie”).

Tabela 1. Ogólna ocena kierunków studiów na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB (w %)

	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z odbywanych studiów?	23,66%	48,85%	15,27%	8,4%	3,82%
b) Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	12,12%	36,36%	24,24%	15,91%	11,36%

c) Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	14,62%	52,31%	18,46%	10%	4,62%
d) Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	13,74%	22,9%	21,37%	20,61%	21,37%
e) Czy uważa Pan/Pani, że na studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	37,4%	23,66%	16,03%	14,5%	8,4%
f) Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na była większa niż obecnie?	13,74%	14,5%	28,24%	26,72%	16,79%

Tabela 2. Ogólna ocena studiów na kierunku Historia (w %)

	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z odbywanych studiów?	26,92%	50%	11,54%	6,41%	5,13%
b) Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	12,66%	43,04%	24,05%	11,39%	8,86%
c) Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	15,38%	55,13%	19,23%	5,13%	5,13%
d) Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	15,39%	20,51%	24,36%	17,95%	21,79%
e) Czy uważa Pan/Pani, że na studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	35,9%	26,92%	19,23%	11,54%	6,41%
f) Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na była większa niż obecnie?	8,97%	14,1%	29,5%	26,92%	20,51%

Tabela 3. Ogólna ocena studiów na kierunku Stosunki Międzynarodowe (w %)

	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z odbywanych studiów?	17,31%	48,08%	21,15%	11,54%	1,92%
b) Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	9,62%	26,92%	25%	23,08%	15,38%
c) Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	11,76%	49,02%	17,65%	17,65%	3,92%
d) Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	11,54%	26,92%	17,31%	20,08%	21,15%
e) Czy uważa Pan/Pani, że na studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	40,38%	19,23%	11,54%	17,31%	11,54%
f) Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na była większa niż obecnie?	21,15%	15,38%	26,92%	25%	11,54%

Większość ankietowanych pozytywnie odpowiedziała na pytanie, czy jest zadowolona z odbywanych studiów. Odpowiedź „zdecydowanie tak” i „raczej tak” wskazało 72,51% badanych (w porównaniu z 74,1% ocen pozytywnych w ubiegłym roku akademickim). Należy też wskazać, że odpowiedzi negatywnych było łącznie 12,22%, co stanowi pewien wzrost w porównaniu z ubiegłoroczną oceną, kiedy to negatywne odpowiedzi wskazało 8,7%. Można więc zaobserwować, po ubiegłorocznym znaczącym wzroście ogólnej oceny odbywanych studiów pewien spadek. W rozbięciu na poszczególne kierunki studiów należy zwrócić uwagę, że studia najwyższej oceniają studenci kierunku Historia (76,92% ocen pozytywnych). Nieco niższy jest odsetek studentów zadowolonych ze na kierunku Stosunki Międzynarodowe (65,39%). Natomiast odsetek studentów, którzy wykazali niezadowolony z odbywanych studiów jest na obu kierunkach zbliżony, odpowiednio 11,54% dla kierunku Historia i 13,46% dla kierunku Stosunki Międzynarodowe. Najwięcej ambiwalentnych ocen w tej kategorii wystawili studenci Stosunków Międzynarodowych (21,15%). Ankietowany student kierunku Studia Wschodnie wyraził zdecydowane zadowolenie z odbywanych studiów.

Stosunkowo niewielkiemu spadkowi odsetka studentów zadowolonych z odbywanych studiów towarzyszy znaczne pogorszenie się ocen dostępności i jakości pomocy naukowych, która została oceniona pozytywnie przez 48,48% ankietowanych (wobec 56,2% ocen pozytywnych w roku

ubiegłym), a negatywnie przez 27,27% ankietowanych (wobec 24,7% ocen negatywnych w roku ubiegłym). Najwyższe oceny w tej kategorii wystawili studenci kierunku Historia (55,7%), najniższe studenci Stosunków Międzynarodowych (38,46%). Ankietowany student Studiów Wschodnich wystawił w tej kategorii najwyższą ocenę. Należy jednak podkreślić, że to kolejny rok, kiedy oceny w tej kategorii ulegają pogorszeniu.

Sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania został oceniony pozytywnie przez 66,93% ankietowanych (wobec 56,2% odpowiedzi pozytywnych w roku ubiegłym) przy 14,62% ocen negatywnych (wobec 10,3% ocen negatywnych w roku ubiegłym), co oznacza znaczną poprawę postrzegania procesu dydaktycznego. Niepokoi jednak nieznaczny wzrost ocen negatywnych w tej kategorii. Najwięcej ocen pozytywnych w tej kategorii wystawili studenci kierunku Historia (70,51%), najwięcej negatywny natomiast studenci kierunku Stosunki Międzynarodowe (21,57%). Szczególnie niepokojąca jest ta ostatnia ocena, wskazująca, że aż co piąty student tego kierunku jest niezadowolony z procesu dydaktycznego.

W ocenie oferty przedmiotów dodatkowych przeważają, podobnie jak w ubiegłym roku, oceny negatywne (41,98% badanych wobec 41% ocen negatywnych w roku ubiegłym). Ocen pozytywnych jest nieco mniej niż w poprzednim badaniu (36,64% wobec 41% ocen pozytywnych w roku ubiegłym). W rozbiciu na kierunki studiów, pogorszyła się ocena przedmiotów dodatkowych na kierunku Historii, w obecnym badaniu 39,74% ankietowanych studentów tego kierunku oceniło ją negatywnie wobec 35,9% ocen pozytywnych. W przypadku studentów kierunku Stosunki Międzynarodowe pozytywnie ofertę przedmiotów dodatkowych oceniło 38,46% studentów wobec 44,23% ocen negatywnych. Należy więc podkreślić, że ten element procesu dydaktycznego jest oceniany niezwykle nisko przez studentów, co każe przeprowadzić pilną reformę oferty studiów w tym zakresie.

Większość studentów uważa również, że na studiach powinno być więcej zajęć praktycznych (61,06%, wobec 57,1% w roku ubiegłym), co stanowi kolejny roczny wzrost tego typu ocen. Na kierunku Historia i Stosunki Międzynarodowe procent studentów udzielających takiej odpowiedzi jest podobny z niewielką przewagą takich opinii na pierwszym z kierunków (odpowiednio 62,8% i 59,61%). Ankietowany student kierunku Studia Wschodnie raczej nie widział potrzeby zwiększenia ilości zajęć praktycznych w procesie dydaktycznym.

Jeżeli chodzi o ocenę potrzeby zintensyfikowania nauki to badani studenci zasadniczo nie dostrzegają takiej potrzeby (28,24% odpowiedzi pozytywnych wobec 24,7% w roku ubiegłym). W tym przypadku studenci Stosunków Międzynarodowych wyrażali częściej zainteresowanie zintensyfikowaniem nauki (36,53%) niż studenci Historii (23,07%).

W dalszej kolejności zapytano o ocenę poszczególnych elementów dydaktyki prowadzonej przez Wydział. Analizie poddano dziewięć wymiarów, które oceniano w sześciostopniowej skali. Wyniki ilustruje tabela 4.

Tabela 4. Ogólna ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego według studentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych (w %)

Jak ocenił(a)by Pan/Pani poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Pana/Pani kierunku?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) wykłady obowiązkowe	15,27%	36,64%	23,67%	6,87%	12,21%	5,34%
b) ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	22,9%	46,56%	22,14%	3,82%	3,82%	0,76%
c) seminaria i proseminaria	24,43%	17,56%	8,4%	7,63%	3,82%	38,17%
d) przedmioty fakultatywne	13,74%	29,77%	24,43%	6,11%	6,11%	19,85%
e) lektoraty	13,85%	39,23%	22,31%	7,69%	6,92%	10%
f) warsztaty i laboratoria	9,92%	22,9%	11,45%	2,29%	2,29%	51,15%
g) praktyki i zajęcia poza uczelnią	17,69%	16,92%	9,23%	1,54%	6,92%	47,69%
h) celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	12,21%	32,82%	31,3%	8,4%	8,4%	6,87%
i) indywidualne konsultacje	24,43%	32,06%	12,98%	2,29%	0,76%	27,48%

Analiza Tabeli 4 prowadzi do spostrzeżenia, że studenci poszczególne aspekty procesu nauczania oceniają zazwyczaj pozytywnie. Oceny bardzo dobre i dobre zostały wystawione przez większość studentów niemal wszystkim elementom procesu dydaktycznego przez studentów uczestniczących w tego typu zajęciach³, wyjątek stanowi ocena celowości i przydatności prac zadawanych do samodzielnego przygotowania (45,03% ocen pozytywnych). Najwięcej ocen pozytywnych (bardzo dobrych i dobrych) uzyskały obowiązkowe ćwiczenia i konwersatoria (69,46% wobec 73,3% w roku ubiegłym) oraz seminaria i proseminaria (67,99% wobec 70,8%). Mimo tych wysokich ocen widać w porównaniu do wyników ankiety ubiegłorocznej pewne obniżenie ocen większości elementów procesu dydaktycznego.

³ W przypadku seminariów i proseminariów oceny pozytywne wystawiło wprawdzie jedynie 41,99% ankietowanych, ale 38,17% z nich te zajęcia nie dotyczą, więc po ich odjęciu seminaria i proseminaria zostały ocenione pozytywnie przez 67,9% badanych studentów. Podobnie rzecz ma się z oceną przedmiotów fakultatywnych, które po odjęciu nieuczestniczących w nich studentów pozytywnie ocenia 54,28% ankietowanych; warsztatów i laboratoriów (67,19% ocen pozytywnych) oraz praktyk i zajęć poza uczelnią (65,22% ocen pozytywnych).

Niestety, w przeciwieństwie do ubiegłorocznej ankiety, kiedy to żaden ankietowany nie ocenił bardzo źle obowiązkowych wykładów, obowiązkowych ćwiczeń i konwersatoriów oraz seminariów i proseminariów, w obecnej ocenie w każdej z powyższych kategorii pojawiły się oceny najniższe. Wykłady obowiązkowe zostały ocenione bardzo źle aż przez 12,21% ankietowanych studentów, w tym 14,1% studentów kierunku Historia i 9,62% studentów kierunku Stosunki Międzynarodowe. Wykłady obowiązkowe uzyskały w sumie też najwyższą liczbę wszystkich ocen negatywnych (oceny źle i bardzo źle), bo aż co piąty ankietowany (19,08%) wystawił negatywną ocenę w tej kategorii. Stanowi to znaczące pogorszenie się ocen tego elementu procesu dydaktycznego, kiedy to wykłady obowiązkowe oceniło negatywnie jedynie 8,1% ankietowanych studentów.

Nisko zostały ocenione również następujące elementy procesu dydaktycznego: celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania (16,8% ocen złych i bardzo złych, niemal tyle samo, co w ubiegłorocznej ankiecie), lektoraty (14,61% ocen negatywnych wobec 9,3% w roku ubiegłym) oraz przedmioty fakultatywne (12,22% ocen negatywnych wobec 12,6% w roku ubiegłym). Również seminaria i proseminaria negatywnie oceniło 11,45% ankietowanych studentów. Żaden inny element procesu dydaktycznego nie uzyskał więcej niż 10% ocen negatywnych. Podsumowując uzyskane wyniki, należy wskazać, że elementy procesu dydaktycznego należące do obowiązkowego kanonu studiów zyskały niższą notę niż w ubiegłym roku, zaś najniżej oceniane w ubiegłym roku przedmioty fakultatywne są oceniane na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie.

W odpowiedzi na pytania otwarte dotyczące postulowanych zmian dotyczących studiów w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia studenci 1 roku kierunku Historii podkreślali konieczność równego traktowania studentów, uważając, że studenci niepełnosprawni są zbyt dobrze traktowani w porównaniu z innymi. Krytykowano także nauczanie języka rosyjskiego, studenci podkreślali, że nie był on przewidziany w ofercie kierunku, jednocześnie postulowano większy wybór lektoratów języków obcych i zwiększyć ilość godzin lektoratu z języka łacińskiego. Studenci 3 roku kierunku Historia kładli nacisk na brak wyboru przedmiotów fakultatywnych, uważając, że dwa przedmioty do wyboru nie dają w istocie studentom żadnej możliwości wyboru, jeżeli obie grupy mają liczyć tę samą lub zbliżoną ilość słuchaczy. Studenci tego roku postulowali też zwiększeni ilości zajęć praktycznych. Studentom drugiego stopnia na kierunku Historia nie podobało się natomiast ograniczenie ilości osób prowadzących seminaria magisterskie.

W przypadku studentów kierunku Stosunki Międzynarodowe studenci 1 roku I stopnia postulowali zwiększenie liczby godzin lektoratów języków obcych oraz ilość zajęć praktycznych. Studenci postulowali także zmniejszenie zajęć związanych z historią. Ten sam postulat pojawił się wśród opinii studentów roku 2, którzy nadto postulowali zwiększenie liczby zajęć z przedmiotów o charakterze politologicznym lub socjologicznym. Studenci 3 roku zwracali uwagę na nadmierne ukierunkowanie tematyki studiów na kraje wschodnie przy zaniedbaniu tematyki krajów Zachodu. Bardzo dużej krytyce poddano także, ponownie, poziom lektoratów. Na nadmierny nacisk na historię zwracali uwagę także studenci 1 i 2 roku II stopnia tego kierunku, postulując, aby zajęcia koncentrowały

się na aktualnych problemach międzynarodowych. Wśród tych studentów również pojawiała się krytyka poziomu nauczania języków obcych.

Powszechnie natomiast obecne było w opiniach studentów różnych lat i kierunków utyskiwanie na warunki lokalowe związane ze studiami, niewygodne krzesła i niską jakość sprzętu multimedialnego. Pojawiły się też głosy wskazujące na brak szacunku ze strony prowadzących, a nawet na naganne zachowanie niektórych z nich. Zwracano też uwagę na nadmiar „papierologii” i postulowano, aby większość spraw można było załatwiać drogą internetową.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. **Pilne** wprowadzenie systemu zajęć fakultatywnych o szerokim spektrum tematycznym, umożliwiającym studentom wybór przedmiotów odpowiadających ich zainteresowaniom badawczym.
2. Dalsza troska o przekazywanie studentom praktycznych umiejętności i wskazywanie możliwości zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce.
3. Wprowadzenie zmian dotyczących zajęć z języków obcych zakładające ich nowoczesne nauczanie i możliwość wyboru języka obcego.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Wprowadzenie systemu zajęć fakultatywnych o szerokim spektrum tematycznym, umożliwiającym studentom wybór przedmiotów odpowiadających ich zainteresowaniom badawczym.

Realizacja:

brak realizacji rekomendacji

2. Rekomendacja

Dalsza troska o przekazywanie studentom praktycznych umiejętności i wskazywanie możliwości zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce.

Realizacja:

Rekomendacja ta realizowana jest na bieżąco podczas prowadzonych zajęć, zwłaszcza warsztatowych, seminaryjnych, w trakcie zajęć terenowych, prac projektowych w ramach poszczególnych innych przedmiotów, a także, w przypadku niektórych studentów, w ramach realizacji zadań grantowych.

W ramach wsparcia praktycznego wymiaru zajęć podjęto decyzję, aby w roku akademickim 2022/2023 zwiększyć liczbę prowadzących związanych z instytucjami zewnętrznymi, muzeami, samorządem lokalnym, Archiwum Państwowym, przedstawicielami dyplomacji i służb mundurowych.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Analiza protokołów hospitacji zajęć

W roku akademickim 2021/2022 nie przeprowadzono żadnych hospitacji zajęć, z uwagi na to, że w dwóch poprzednich latach akademickich hospitolowani byli wszyscy pracownicy dydaktyczni w związku z oceną okresową.

Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Jednym z działań prowadzonych w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia jest monitorowanie opinii studentów w zakresie różnych aspektów związanych ze studiowaniem na Uniwersytecie w Białymstoku i na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych. Standardowym narzędziem pozwalającym oceniać jakość kształcenia jest ankieta, którą studenci wypełniają po zakończeniu cyklu dydaktycznego za pośrednictwem systemu USOS. W tych danych zawarte są również studia doktoranckie.

W ankiecie udział wzięło 48 na 370 studentów, co stanowi 13% osób, do których skierowana została ankieta. Ocenie podlegało łącznie 60 pracowników i 132 zajęć. Ponadto pojawiło się 28 komentarzy. Ocenie podlegało dziewięć wymiarów związanych z prowadzonymi zajęciami, które oceniano na skali 1–5. Wyniki oceny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zbiorcza ocena nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych dokonana według dziewięciu wymiarów (w skali od 1 do 5).

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia
2021/2022	4,39	4,34	4,26	4,17	4,38	4,35	4,35	4,3	4,2
2020/2021	4,56	4,54	4,32	4,20	4,46	4,45	4,50	4,47	4,26
2019/2020 ⁴	4,52	4,48	4,32	4,14	4,44	4,38	4,48	4,38	4,25

Z analizy opinii studentów wynika, że zajęcia na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych prowadzone są przeważnie prawidłowo, ponieważ łącznie nauczyciele akademicy uzyskali w skali 1-5 noty powyżej 4,0 we wszystkich badanych wymiarach. W żadnym wymiarze pracownicy nie zostali ocenieni poniżej 4,1. Najwyżej ocenione zostało przygotowanie prowadzącego do zajęć (4,39) oraz nastawienie do studenta (4,38), najniżej natomiast interesujący sposób prowadzenia zajęć (4,17) oraz inspirowanie do samodzielnego myślenia (4,20). Należy jednak zwrócić uwagę na niepokojące zjawisko – we wszystkich ocenianych wymiarach oceny zajęć były niższe od ocen w roku ubiegłym, ponadto oceny były też niższe od ocen sprzed dwóch lat z wyjątkiem oceny interesującego sposobu prowadzenia zajęć (4,17 wobec 4,14 sprzed dwóch lat), co może być sygnałem pogorszenia się oceny procesu dydaktycznego prowadzonego przez wydział.

Wśród komentarzy pozostawionych przez studentów w systemie USOS przeważały zdecydowanie opinie pozytywne, podkreślające zaangażowanie prowadzących i ich dobre przygotowanie merytoryczne, np. „Wykłady były bardzo dobrze przygotowane i po prostu najzwyczajniej ciekawe, nawet dla osoby nie specjalizującej się w epoce”; „Z przyjemnością chodzi się na wykłady do kogoś, kto jest pasjonatem tego, o czym mówi. Możliwość zabierania głosu przez studentów w trakcie wykładu i dyskusowania omawianych kwestii było z pewnością pouczające i

⁴ Wyniki podane w tej części tabeli stanowią uśrednione wyniki ankiet z badania w tym roku – pierwsza z nich obejmowała wyłącznie studentów pierwszych roczników nowego Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych, natomiast druga anketa obejmowała roczniki starsze niż pierwszy, ale dla całego dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego z odfiltrowanymi kierunkami prowadzonymi przez Instytut Filozofii i Instytut Socjologii.

ważne.” lub „Wybitny wykładowca, bardzo duża wiedza i rewelacyjne podejście do studenta”. Niestety wobec kilku pracowników pojawiły się opinie krytyczne, np.: „Pani Profesor raczej ma w poważaniu studenta który ma jakikolwiek nawet najmniejszy problem. W momencie jakiegokolwiek problemu lub delikatnego stwierdzenia, że jednak Pani Profesor popełniła błąd jest podnoszenie głosu i kolokwialnie mówiąc "olewanie" sprawy.” lub „Pan profesor podczas swoich wykładów używał niewybrednego, nieprofesjonalnego niekiedy zakrawającego o wulgarność języka.”

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Wzmacnianie mechanizmów premiujących najlepiej ocenianych dydaktyków w danym roku akademickim.
2. Kontynuacja wsparcia organizacyjnego ze strony dziekanatu w zakresie oceny jakości kształcenia, jak również podjęcie wysiłków na rzecz zwiększenia znaczenia oceny jakości kształcenia w świadomości studentów.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Wzmacnianie mechanizmów premiujących najlepiej ocenianych dydaktyków w danym roku akademickim.

Realizacja:

Dziekan Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych przyznaje od grudnia 2020 r. nagrody dydaktyczne na podstawie rekomendacji Samorządu Studenckiego; w roku akademickim 2021/2022 przyznano je w grudniu 2021 roku (5 osób) oraz we wrześniu 2022 roku (3 osoby).

2. Rekomendacja:

Kontynuacja wsparcia organizacyjnego ze strony dziekanatu w zakresie ewaluacji jakości kształcenia (przygotowywanie ankiet wysyłanych do wszystkich studentów wydziału), jak również podjęcie wysiłków na rzecz zwiększenia znaczenia ewaluacji jakości kształcenia w świadomości studentów (działania komunikacyjne na różnych płaszczyznach).

Realizacja:

W roku akademickim 2021/2022 Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia uzyskał pełne wsparcie ze strony pracowników dziekanatu, które umożliwiło przeprowadzenie po raz

pierwszy ankiet oceniających z podziałem na kierunki i poszczególne lata studiów, co z kolei umożliwia lepszy wgląd w funkcjonowanie poszczególnych kierunków.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

W wydziałowej ankiecie oceniającej zapytano studentów wszystkich stopni kształcenia o poszczególne aspekty dotyczące procesu dydaktycznego.

Ocena zasobów bibliotecznych

W ramach Uniwersytetu w Białymstoku funkcjonuje Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia, mieszcząca się w budynku przy ul. Ciołkowskiego na obszarze kampusu uniwersyteckiego. W budynku tym mieści się zarówno Wypożyczalnia, jak i Czytelnia Główna biblioteki. Ponadto pracownicy i studenci Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych mogą korzystać z Biblioteki Humanistyczno-Społecznej im. Andrzeja Wyczańskiego znajdującej się w budynku Wydziału. W Białymstoku istnieje dodatkowo kilka innych bibliotek zawierających zbiory, które można wykorzystać podczas studiów lub w pracy naukowej. Najczęściej studenci korzystają z zasobów Książnicy Podlaskiej. Poniższa tabela przedstawia częstotliwość korzystania z zasobów bibliotecznych zadeklarowaną przez studentów Wydziału.

Tabela 6. Częstotliwość korzystania z bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich i magisterskich (w %)

Częstotliwość korzystania z biblioteki	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Humanistyczno-Społeczna	Książnica Podlaska	Inna biblioteka
Przynajmniej kilka razy w tygodniu	3,13%	10,16%	2,33%	3,97%
Kilka razy w miesiącu	18,75%	25%	22,48%	10,32%
Kilka razy w roku	26,56%	27,34%	20,16%	17,46%
Rzadziej	12,5%	15,63%	15,5%	23,81%
W ogóle nie korzystam	39,06%	21,88%	39,53%	44,44%

Studenci stosunkowo rzadko korzystają z bibliotek, gdyż aż co piąty z ankietowanych nie korzysta z żadnych zasobów bibliotecznych. Najczęściej studenci wykorzystują zbiory Biblioteki Humanistyczno-Społecznej (78,12% wobec 75,6% w roku ubiegłym), co ma prawdopodobnie związek z lokalizacją tej biblioteki oraz sprofilowaniem jej zbiorów zgodnie z kierunkami studiów prowadzonych na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych. Ankietowani rzadziej natomiast korzystali z Biblioteki Uniwersyteckiej (60,94% wobec 67,7%) i Książnicy Podlaskiej (w tym przypadku znacznie rzadziej niż w roku ubiegłym 60,47% wobec 74,5% w roku ubiegłym) co może wskazywać na to, że studenci nie znajdują potrzebnej literatury w tych bibliotekach.

W podziale na kierunki studiów widać zdecydowanie, że częściej z bibliotek korzystają studenci kierunku Historia, z których 84,42% korzysta z Biblioteki Humanistyczno-Społecznej wobec 68% studentów Stosunków Międzynarodowych, co zapewne związane jest z odmiennym charakterem studiów, jak i wykorzystywaniem w większym wymiarze zasobów internetowych przez studentów tego drugiego kierunku. Zdecydowana większość studentów Stosunków Międzynarodowych (52%) nie korzysta w ogóle z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, a blisko połowa (45,1%) z zasobów Książnicy Podlaskiej.

Dalsza część ankiety dotyczyła wybranych dziesięciu aspektów korzystania z bibliotek uniwersyteckich ocenianych w pięciostopniowej skali. Wyniki badania ilustruje poniższa tabela.

Tabela 7. Ocena bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich i magisterskich (w skali od 1 – ocena najniższa do 5 – ocena najwyższa)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Humanistyczno-Społecznej	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia		Biblioteka Humanistyczno-Społeczna	
	2022	2021	2022	2021
Dostępność literatury obowiązkowej	3,66	3,72	3,53	3,87
Bogactwo księgozbioru	3,81	3,79	3,59	3,81
Aktualność księgozbioru	3,51	3,59	3,48	3,65
Sprawność obsługi	3,96	4,03	4,09	4,19
Przyjazność obsługi	4,01	4,23	4,2	4,28
Godziny otwarcia	3,8	3,86	4,01	3,9
Dojazd	3,22	3,42	4,03	4,11
Warunki do pracy	3,96	4,07	3,49	4,03
Możliwość kopiowania tekstów	3,65	3,77	3,6	3,83

Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	3,54	3,85	3,63	3,91
Średnia ocena	3,71	3,83	3,76	3,96

W porównaniu z rokiem ubiegłym studenci ogólnie ocenili niżej funkcjonowanie obu bibliotek uniwersyteckich, nieznacznie wyżej funkcjonowanie Biblioteki Humanistyczno-Społecznej (3,76 wobec 3,96 w roku ubiegłym) niż Biblioteki Uniwersyteckiej (3,71 wobec 3,83 w roku ubiegłym). W rozbięciu na poszczególne aspekty funkcjonowania bibliotek Biblioteka Uniwersytecka jest lepiej oceniana od Biblioteki Humanistyczno-Społecznej w następujących z nich: dostępność do literatury obowiązkowej (3,66 wobec 3,53), bogactwo księgozbioru (3,81 wobec 3,59), aktualność księgozbioru (3,51 wobec 4,48), warunki pracy (3,96 wobec 3,49) oraz możliwość kopiowania tekstów (3,65 wobec 3,6). Z kolei Biblioteka Humanistyczno-Społeczna jest wyżej oceniana od Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach: sprawność obsługi (4,09 wobec 3,96), przyjazność obsługi (4,2 wobec 4,01), godziny otwarcia (3,9 wobec 3,8), możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych (3,63 wobec 3,54). Największa różnica jest w ocenie dojazdu, w aspekcie tym Biblioteka Humanistyczno-Społeczna jest znacznie lepiej oceniana od Biblioteki Uniwersyteckiej (4,03 wobec 3,22).

W stosunku do roku ubiegłego ocena Biblioteki Uniwersyteckiej była wyższa jedynie pod względem bogactwa księgozbioru (3,81 wobec 3,79 w roku ubiegłym). We wszystkich pozostałych aspektach jej funkcjonowania wyniki są niższe niż przed rokiem. Z kolei w stosunku do Biblioteki Humanistyczno-Społecznej wyżej, niż w ubiegłym roku ocenione zostały jedynie godziny otwarcia (4,01 wobec 3,9 w roku ubiegłym), zaś we wszystkich pozostałych aspektach odnotowano pogorszenie się ocen studentów uczestniczących w badaniu.

Ocena infrastruktury dydaktycznej

Infrastruktura dydaktyczna w sposób znaczny wpływa na jakość procesu kształcenia. W poniższych tabelach zostały przedstawione oceny studentów infrastruktury istniejącej na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych.

Tabela 8. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej według studentów (w %)

Jak ocenił(a)by Pan/Pani jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
--	---------------	--------	-------------	-----	------------	-------------

a) sale wykładowe	11,54%	19,23%	41,54%	14,62%	11,54%	1,54%
b) sale ćwiczeniowe	11,81%	29,92%	35,43%	11,81%	8,66%	2,36%
c) środki audiowizualne i multimedialne	9,23%	18,46%	32,31%	24,61%	12,31%	3,08%
d) wyposażenie pracowni komputerowej	10%	28,46%	36,15%	6,15%	4,62%	14,62%
e) dostęp do Internetu	14,73%	27,13%	23,26%	15,5%	10,08%	9,3%
f) platforma Eduportal	8,46%	22,31%	23,85%	17,69%	21,54%	6,15%

Pomieszczenia dydaktyczne Wydziału, zarówno sale wykładowe, jak i ćwiczeniowe, zostały ocenione dużo gorzej niż w roku ubiegłym (odpowiednio 30,08% i 41,73% odpowiedzi bardzo dobrych i dobrych (wobec 50,6% i 50,9% w roku ubiegłym), najwięcej natomiast było przeciętnych (odpowiednio 41,54% i 35,43% uzyskanych odpowiedzi). Oceny takie zaskakują, jako że Wydział poczynił szereg inwestycji mających ułatwić proces dydaktyczny studentom. Być może wiąże się to z powrotem nauki do pomieszczeń Wydziału po przerwie związanej z epidemią COVID-19. Podobne pogorszenie ocen dotknęło także ocenę dostępności do Internetu, gdy tylko 41,86% studentów oceniło ją pozytywnie (wobec 51% w roku ubiegłym). Internet w budynku Wydziału zapewnia sieć bezprzewodową Wi-Fi za pośrednictwem systemu EDUROAM. Jest to kolejny rok pogorszenia się ocen w tej kategorii, gdyż w roku akademickim 2019/2020 aż 86,36% ankietowanych studentów oceniło ją pozytywnie. Unowocześnianie sieci internetowej nie nadaża zatem, jak się wydaje, za coraz większymi oczekiwaniami studentów w tym względzie, poza tym w żadnej z pozostałych kategorii infrastruktury nie uzyskano przewagi ocen pozytywnych, najniżej zaś zostały ocenione środki audiowizualne i multimedialne, które uzyskały jedynie 27,69% ocen pozytywnych wobec 36,92% ocen negatywnych. Odnośnie do platformy e-learningowej Eudportal, uzyskała ona 30,77% ocen pozytywnych wobec 39,23% ocen negatywnych. Przypomnijmy, że w ubiegłym roku platforma Blackboard uzyskała 45,7% ocen pozytywnych (wobec 7,4% ocen negatywnych), zaś Microsoft Teams 50% (wobec 23,7% ocen negatywnych). Wynika stąd, że nowa platforma e-learningowa została gorzej przyjęta przez studentów od poprzednich.

Jednym z elementów infrastruktury dydaktycznej jest pracownia komputerowa. Tabela 9 prezentuje częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej zadeklarowaną przez studentów Wydziału.

Tabela 9. Deklaracje częstotliwości korzystania z pracowni komputerowej według studentów (w %)

Jak często Pan/Pani korzysta z pracowni komputerowej?	Procent
Przynajmniej kilka razy w tygodniu	0,77%
Kilka razy w miesiącu	3,85%
Kilka razy w semestrze	14,61%
Rzadziej	23,85%
W ogóle nie korzystam	56,92%

Zdecydowana większość, bo 56,92% studentów zadeklarowało, że nie korzysta w ogóle z pracowni komputerowej, co stanowi niewielką zmianę w stosunku do ubiegłego roku, kiedy z pracowni nie korzystało w ogóle 58% ankietowanych studentów, z kolei 23,85% ankietowanych podało, że czyni to rzadziej niż kilka razy w semestrze (w ubiegłym roku 29,6%). Jedynie 14,61% ankietowanych podało, że korzysta kilka razy w semestrze z pracowni (wobec 8,7% w ubiegłym roku). Jak widać pracownia komputerowa nie cieszy się popularnością, co wydaje się zrozumiałe w obliczu wysokiego stopnia osobistego z informatyzowania studentów.

Tabela 10. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Procent
bardzo dobra	19,33%
dobra	31,09%
przeciętna	40,34%
zła	3,36%
bardzo zła	5,88%

Ogólna ocena pracowni komputerowej jest niższa niż w roku ubiegłym. 50,42% ankietowanych studentów oceniło pracownię komputerową jako dobrą lub bardzo dobrą wobec 63,5% takich odpowiedzi w roku ubiegłym. 9,24% ankietowanych studentów oceniło stan pracowni komputerowej jako zły lub bardzo zły wobec 7,4% takich odpowiedzi w roku ubiegłym. Taki stan jest trudny do wytłumaczenia, zwłaszcza że sprzęt komputerowy został poddany w okresie epidemii gruntownej modernizacji.

Tabela 11. Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	12,5%	32%	39%	7,8%	8,6%
Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	14%	33,6%	25%	18%	9,4%
Czy stanowisko komputerowe spełnia Pana/Pani oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	12,7%	35,7%	30,9%	11,9%	8,7%
Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	22,8%	41,7%	23,6%	8,7%	3,15%

Najwięcej ankietowanych wskazało brak wystarczającej ilości stanowisk komputerowych jako największą bolączkę pracowni komputerowej (tak wskazało 27,4% ankietowanych studentów wobec 23,1% w roku ubiegłym). Najwyżej oceniona została gotowość pracowników do fachowej pomocy – uznało tak 64,5% ankietowanych studentów, jednak i w tej kategorii ocena okazała się niższa niż w roku bieżącym, kiedy to aż 75,6% ankietowanych uznało, że pracownicy służą studentom fachową pomocą. Z kolei niemal połowa ankietowanych (48,4%) uznała, że sprzęt komputerowy w pracowni spełnia oczekiwania efektywnego z niej korzystania (wobec 56,7% w roku ubiegłym). Generalnie we wszystkich aspektach ocena pracowni komputerowej jest widocznie niższa.

W pytaniu otwartym dotyczącym propozycji usprawnienia funkcjonowania pracowni komputerowej postulowano zakup większej ilości komputerów o lepszych parametrach.

Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia

Podstawowym źródłem informacji i repozytorium zasobów (plany studiów, rozkłady zajęć, programy kształcenia, informacje o praktykach i inne) są strony internetowe. Poniższe tabele odnoszą się do strony Wydziału. Pierwsza z nich obrazuje częstotliwość korzystania ze stron internetowych przez studentów.

Tabela 12. Częstotliwość odwiedzin stron internetowych wydziału w deklaracjach studentów (w %)

Jak często odwiedza Pan/Pani stronę internetową Wydziału?	Procent

kilka razy w tygodniu	20,61%
kilka razy w miesiącu	36,64%
kilka razy w semestrze	27,48%
rzadziej	11,45%
jeszcze nie widziałem	3,82%
ogółem	100%

W porównaniu z ubiegłoroczną ankietą należy zauważyć, że częstotliwość korzystania ze strony internetowej zmalała. Większość badanych (57,25%) odwiedza stronę wydziałową przynajmniej kilka razy w miesiącu (wobec 71,2% w ubiegłym roku), w tym 20,61% kilka razy w tygodniu. Studenci rzadziej więc korzystają z tego źródła pozyskiwania informacji o studiach i Wydziale. Wydział prowadzi również na Facebooku swój fanpage, na którym zamieszcza ważne informacje związane z dydaktyką, co rozszerza grono odbiorców i być może zmniejsza częstotliwość korzystania z oficjalnej strony internetowej Wydziału.

Tabela 13. Ocena zawartości stron internetowych wydziału według studentów (w %)

Czy zawarte na stronie internetowej Wydziału oraz w systemie USOS informacje zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej:	zdecydowanie				
	tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	nie
a) oferowanych poziomów i form kształcenia?	17,05%	44,19%	24,03%	10,85%	3,88%
b) kwalifikacji zawodowych absolwentów?	6,92%	45,38%	26,92%	12,31%	8,46%
c) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami?	13,08%	36,92%	26,92%	17,69%	5,38%
d) możliwości wyjazdu na inne uczelnie?	15,5%	44,19%	22,48%	10,85%	6,98%
e) programu studiów?	27,67%	40%	17,69%	9,23%	5,38%
f) planu studiów?	32,82%	38,17%	15,27%	6,87%	6,87%
g) treści programowych przedmiotów?	25%	46,88%	15,63%	7,81%	4,69%
h) lektur przedmiotowych?	27,69%	44,62%	15,38%	8,46%	3,85%
i) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów?	19,23%	47,69%	20%	5,38%	7,69%

Ocena zawartości strony internetowej Wydziału, jak również systemu USOS, o który tegoroczne badanie zostało rozszerzone, jest niższa niż w badaniu przeprowadzonym w ubiegłym roku akademickim. Należy podkreślić, że w większości aspektów korzystania ze strony internetowej uzyskane odpowiedzi pozytywne znacząco przekraczały 50%. Jedynie w kwestii wiedzy dotyczącej

jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami liczba pozytywnych odpowiedzi wynosiła równo 50%. Najwyżej oceniane została dostępność informacji dotyczących bieżącej dydaktyki, przede wszystkim informacje dotyczące lektur przedmiotowych (72,31% ocen pozytywnych), treści programowych przedmiotów (71,88% ocen pozytywnych) i planu studiów (70,99% ocen pozytywnych), natomiast gorzej zostały ocenione informacje związane ze stykiem oferowanych studiów ze światem zewnętrznym, najgorzej ocenione bowiem zostały wiedza dotyczącej jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami (23,07% ocen negatywnych), informacja o kwalifikacjach zawodowych absolwentów (20,77% ocen negatywnych) oraz dostępność informacji na temat możliwości wyjazdu na inne uczelnie (17,83% ocen negatywnych).

Kolejna część ankiety poświęcona była ocenie pracy dziekanatu. Studenci zapytani byli między innymi o częstotliwość korzystania z dziekanatu.

Tabela 14. Częstotliwość odwiedzin dziekanatu celem załatwiania spraw według studentów (w %)

Jak często odwiedza Pan/Pani dziekanat w celu załatwienia jakiejś sprawy?	Procent
przynajmniej kilka razy w tygodniu	1,53%
kilka razy w miesiącu	9,16%
kilka razy w semestrze	64,88%
rzadziej	24,43%

Zdecydowana większość ankietowanych studentów odwiedzała dziekanat kilka razy w semestrze lub rzadziej (w sumie 89,31% odpowiedzi wobec 95,7% w ubiegłorocznej ankiecie). Częściej gościło w dziekanacie 10,69% studentów (wobec 4,3% w roku ubiegłym). Należy więc zauważyć, że częstotliwość korzystania z usług dziekanatu nieznacznie się zwiększyła.

Tabela 15. Opinie na temat godzin otwarcia dziekanatu według studentów (w %)

Czy godziny otwarcia dziekanatu umożliwiają sprawne załatwienie spraw?	Procent
zdecydowanie tak	8,53%
raczej tak	41,86%
ani tak, ani nie	13,95%
raczej nie	14,73%
zdecydowanie nie	20,93%

W tegorocznej ankiecie ocena godzin pracy dziekanatu uległa nieznacznemu pogorszeniu. Nadal jednak większość ankietowanych studentów (50,39% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” wobec 62,5% w roku ubiegłym) uważa, że godziny otwarcia dziekanatu umożliwiają im załatwienie wszystkich spraw. Natomiast odpowiedzi negatywnej udzieliło w sumie 35,66% ankietowanych (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”) wobec jedynie 17,5% w roku ubiegłym. Co trzeciemu studentowi nie odpowiadają zatem funkcjonujące godziny otwarcia dziekanatu.

Tabela 16. Opinie studentów na temat informacji przekazywanych przez pracowników dziekanatu (w %)

Czy niżej wymienione informacje przekazywane są przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący?	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
informacje dotyczące toku studiów	22,66%	44,27%	17,56%	9,13%	5,34%
informacje dotyczące spraw stypendialnych	23,66%	41,98%	18,32%	6,87%	9,16%
informacje dotyczące opłat za studia	27,48%	40,46%	22,14%	3,82%	6,11%

Zdecydowana większość ankietowanych studentów uważa, że informacje udzielane przez dziekanat są wyczerpujące (we wszystkich badanych aspektach odpowiedziało tak ponad 60% studentów). W żadnej też kategorii liczba ankietowanych studentów uważających, że informacje uzyskiwane w dziekanacie nie były przekazywane w sposób wyczerpujący nie przekroczyła 17%, należy jednak nadmienić, że w ubiegłym roku ocen krytycznych było mniej niż 10%. Najniżej oceniane były informacje dotyczące spraw stypendialnych, które 16,03% ankietowanych oceniło negatywnie. Wynik ten oznacza pewne pogorszenie się oceny studentów w tej kategorii. Kolejna część ankiety poświęcona była ocenie pracy dziekanatu.

Tabela 17. Ogólna ocena pracy dziekanatu według studentów (w %)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Procent
bardzo dobra	30,5%
dobra	28,2%
przeciętna	24,4%
zła	10,7%
bardzo zła	6,11%

Większość ankietowanych studentów wystawiło pracy dziekanatu ocenę bardzo dobrą lub dobrą (w sumie 58,7% wobec 72,3% w roku ubiegłym. Negatywnie pracę dziekanatu ocenia 16,81% ankietowanych studentów.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące propozycji usprawnienia pracy dziekanatu studenci kierunku Historia generalnie pozytywnie (czasami wręcz entuzjastycznie) wypowiedzieli się o pracy osób pracujących w dziekanacie, postulując wręcz podwyżkę ich wynagrodzenia. Studenci wszystkich kierunków postulowali natomiast wydłużenie godzin pracy dziekanatu.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Poprawa zasobu bibliotecznego przez systematyczne aktualizowanie księgozbioru Biblioteki Humanistyczno-Społecznej.
2. Wprowadzenie elastycznych godzin otwarcia dziekanatu, np. przez wydłużenie jego pracy w wybrany dzień tygodnia.
3. Zwiększenie ilości osób pracujących w dziekanacie.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Poprawa zasobu bibliotecznego przez zakupy literatury podstawowej, jak i systematyczne aktualizowanie księgozbioru Biblioteki Humanistyczno-Społecznej.

Realizacja:

W roku akademickim 2021/2022 księgozbiór historyczno-politologiczny Biblioteki Humanistyczno-Społecznej zwiększył się o 167 zakupionych pozycji oraz 561 pozycji podarowanych. Zakupione pozycje zostały sfinansowane ze środków własnych Biblioteki (5.491,11 PLN), subwencji Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych (5.026,40 PLN) oraz z grantów pracowników Wydziału oraz z Forum Amerykanistycznego (5.115,57 PLN). Całościowo (łącznie z księgozbiorem socjologiczno-filozoficznym) księgozbiór Biblioteki wydał na zakup książek 22.198,83 PLN wobec 19.973,57 PLN, co stanowi wzrost wydatków na zakup książek o 2.225,26 PLN, czyli o nieco ponad 11%.

2. Rekomendacja:

Wykupienie przez Bibliotekę Uniwersytecką stałego dostępu do baz czasopism i publikacji elektronicznych.

Realizacja:

Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych ściśle współpracuje z Biblioteką Główną, starając się partycypować w zakupie dostępu do różnorodnych baz ze środków Wydziału i kosztów pośrednich realizowanych w jednostce grantów. Na chwilę obecną Biblioteka Główna ma wykupiony dostęp do baz takich, jak Ibuk Libra, JSTOR, EBSCO, Wiley czy Cambridge Journals.

3. Rekomendacja:

Wprowadzenie elastycznych godzin otwarcia dziekanatu, np. przez wydłużenie jego pracy w wybrany dzień tygodnia.

Realizacja:

Brak realizacji.

4. Rekomendacja:

Zwiększenie ilości osób zatrudnionych w dziekanacie.

Realizacja:

Brak realizacji.

5. MONITOROWANE WSPARCIA STUDENTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

W ramach wsparcia studentów w procesie uczenia się funkcjonuje na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych szereg rozwiązań mających na celu uzyskanie przez studenta wszechstronnej pomocy. Wszystkie lata studiów na wszystkich kierunkach mają swoich opiekunów, których celem jest rozwiązywanie bieżących problemów studentów oraz pośrednictwo w kontaktach studentów poszczególnych lat z dziekanatem i poszczególnymi pracownikami dydaktycznymi. Informacja o opiekunach jest zamieszczona na stronie Wydziału (<https://historia.uwb.edu.pl/opiekunowie-stopni-studiow/>).

W odniesieniu do wniosków stypendialnych informacje wywieszone są na tablicy ogłoszeń przy Dziekanatach oraz na stronie internetowej Wydziału i są ogólnie dostępne.

W ramach Wydziału funkcjonuje również koordynator programu Erasmus+, a informacja o nim w języku angielskim umieszczona jest na stronie Wydziału (<https://historia.uwb.edu.pl/erasmus/>), zaś Program Mobilności Studentów i Doktorantów MOST jest obsługiwany przez Dział Spraw Studenckich UwB.

Na Wydziale funkcjonuje Studenckie Koło Naukowe Historyków UwB, posiadające następujące sekcje: Historii Nowożytnej, Historii Regionu, Historii Starożytnej i Historii Wojskowości. Koło jest związane z kierunkiem Historia. Funkcjonuje także Koło Nauk Politycznych, które związane

jest z kierunkiem Stosunki Międzynarodowe. Każda sekcja Koła Naukowego posiada swego opiekuna. W ramach Wydziału organizowane są również otwarte seminaria naukowe, prowadzone cyklicznie zarówno przez pracowników Wydziału, jak i zaproszonych gości z innych ośrodków uniwersyteckich w kraju.

W zakresie wsparcia materialnego przyznawane są stypendia socjalne, stypendia rektora, stypendia dla osób niepełnosprawnych, stypendia dla cudzoziemców (wypłacane ze środków NAWA) oraz zapomogi. Wspomniane formy wsparcia materialnego są udzielane na podstawie wniosku studenta o przyznanie w/w stypendiów. Są one rozpatrywane, liczone i wyznaczana jest ich kwota w oparciu o obowiązujące widełki. Wydział pośredniczy w procedurze wnioskowania o stypendia socjalne, zapomogi, stypendia naukowe oraz pozyskiwania miejsca w Domach Studenta.

Na stronie internetowej Wydziału (<https://historia.uwb.edu.pl/student/stypendia-i-akademiki/>) zawarte są informacje odnośnie do procedury ubiegania się o stypendia socjalne i zapomogi, stypendia dla osób niepełnosprawnych oraz wzory formularzy (załączniki), na tej samej stronie widnieje harmonogram czynności w postępowaniach dotyczących przyznawania miejsc w Domu Studenta.

Przydział ilościowy wspomnianych form wsparcia materialnego ilustruje poniższa tabela.

Tabela 18. Pomoc materialna udzielona studentom Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych (w liczbach).

Rodzaj świadczenia	Ilość osób, którym udzielono świadczenie
stypendium socjalne	37
stypendium rektora	36
stypendium dla osób niepełnosprawnych	14
zapomoga	6

W zakresie innych form wsparcia w ramach Wydziału funkcjonuje Pełnomocnik Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest wszechstronna pomoc studentom z różnego typu niepełnosprawnościami i pośredniczenie między nimi a nauczycielami akademickimi i administracją Wydziału. Indywidualną Organizację Studiów (IOS) uzyskało w roku akademickim 2021/2022 dwóch studentów kierunku Historia. Ponadto zatwierdzono 10 wniosków o zastosowanie alternatywnych rozwiązań wspierających studentów z niepełnosprawnościami. Do wszystkich pracowników została wysłana informacja odnośnie do dokumentów przedstawianych przez studentów niepełnosprawnych. Nie sygnalizowano w tym względzie żadnych nieporozumień. Poza tym informacje o wszelkich formach wsparcia są dostępne na stronie internetowej oraz na tablicy ogłoszeń przy dziekanacie.

6. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW ORAZ STOPNIA UMIEDZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych w roku akademickim 2021/2022 studiowało dziesięciu studentów z zagranicy w ramach programu Erasmus+. Ponadto, pięciu studentów z naszego Wydziału wyjechało na studia zagraniczne. Niestety, żaden z pracowników nie odbył w omawianym okresie praktyk zagranicznych, żaden też pracownik zagranicznej uczelni nie prowadził zajęć na naszym Wydziale. Wydział ma podpisanych 25 umów o współpracy.

Ze względu na trudności w dokładnym dopasowaniu treści realizowanych w Polsce do treści zagranicznych, zasady zaliczania osiągnięć są elastyczne, aby umożliwić wymianę studentów. Jeżeli programy pokrywają się jedynie częściowo to ściśle trzymanie się zasady odpowiedniości uniemożliwiłaby wymianę. Podstawą jest możliwie maksymalne dopasowanie tematyki zajęć, przede wszystkim epok oraz zagadnień (historia polityczna, religii, gospodarki) i ewentualnie zakresu geograficznego. Student musi przywieźć liczbę punktów ECTS zgodną z wymaganiami swego macierzystego wydziału i niezbędną do zaliczenia semestru. Decyzję o przedmiotach wybranych przez studenta podejmuje koordynator w oparciu o program studiów macierzystego wydziału i ofertę uczelni partnerskiej. Jeżeli student zaliczy przedmioty-odpowiedniki za granicą, koordynator przepisuje je w Polsce. Karta Erasmusa i związane z nią przepisy zobowiązują Wydział do uznania zaliczonych przedmiotów zagranicznych.

Wydział, za pośrednictwem koordynatora wymiany, sonduje studentów studiujących w ramach wymiany na uczelniach zagranicznych, w kwestiach rozwiązań systemu kształcenia, które może zostać przyjęty w naszej uczelni.

Studenci przyjezdni po zakończeniu kształcenia na naszym Wydziale proszeni są o wypełnienie standardowej ankiety oceniającej, w której odnoszą się do podstawowych aspektów studiowania, jak również mogą podzielić się swoimi spostrzeżeniami. Z uwagi na konieczność zapewnienia anonimowości przy wypełnianiu ankiet jedyny student przebywający na naszym Wydziale w ramach programu Erasmus nie został poproszony o wypełnienie takiej ankiety, w związku z czym analizę ankiet studentów zagranicznych pominięto w niniejszym sprawozdaniu.

W roku akademickim 2021/2022, poza zajęciami w ramach programu Erasmus, prowadzono zajęcia w językach obcych według programu studiów. W ramach kierunku Stosunki Międzynarodowe prowadzono trzy takie zajęcia (język angielski i rosyjski), zaś na kierunku Historia prowadzono pięć zajęć w językach obcych (język angielski i rosyjski). Na kierunku Studia Wschodnie prowadzono jeden fakultet w języku obcym.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Dalsza intensyfikacja współpracy międzynarodowej poprzez zwiększenie liczby studentów Wydziału do odbycia studiów w uczelniach zagranicznych w ramach programu Erasmus+.

2. Zachęcanie pracowników do podejmowania wyjazdów zagranicznych w celach edukacyjnych.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje:

1. Przywrócenie współpracy międzynarodowej z uczelniami zagranicznymi.

Realizacja:

W roku akademickim 2021/2022 została przywrócona współpraca międzynarodowa z ośrodkami zagranicznymi. Na naszym Wydziale studiowało dziesięciu studentów z zagranicy, zaś pięciu studentów naszego wydziału podjęło studia w ośrodkach zagranicznych. W tym okresie nie podpisano nowych umów o współpracę.

2. Zachęcanie studentów i pracowników do podejmowania wyjazdów zagranicznych w celach edukacyjnych.

Realizacja:

W ubiegłym roku akademickim pięciu studentów Wydziału wyjechało w ramach programu Erasmus+ na zajęcia odbywane w zagranicznych uczelniach.

7. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBITYCH STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych w ramach oceny procesu nauczania w miesiącach czerwiec-wrzesień 2022 roku przeprowadzono badania ankietowe absolwentów Wydziału. Celem badań było zebranie ich opinii na temat przydatności na rynku pracy danego kierunku studiów, procesu dydaktycznego oraz kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB.

W badaniu wzięło udział 77 osób na 97 absolwentów wszystkich kierunków (wśród osób wypełniających ankietę 23 stanowili absolwenci kierunku Historia I stopnia, 3 kierunku Historia II stopnia, 30 kierunku Stosunki Międzynarodowe I stopnia, 10 kierunku Stosunki międzynarodowe II stopnia i 5 kierunku Studia Wschodnie I stopnia⁵), co daje bardzo wysoki procent wypełnienia: 79,38%

⁵ Sześć osób nie określiło w wypełnionej ankiecie ukończonego kierunku i/lub stopnia studiów.

(wobec 69,9% w roku ubiegłym), z czego większość stanowili absolwenci kierunku Stosunki Międzynarodowej 1 i 2 stopnia (40 osób). Obraz wyłaniający się z ankiety należy zatem uznać za reprezentatywny.

Tabela 19. Ocena studiów przez absolwentów Wydziału.

Proszę ocenić, w jakim stopniu odbyte przez Pana/Panią studia pozwoliły na rozwinięcie:	bardzo dużym	dużym	średnim	małym	bardzo małym
znajomości zagadnień teoretycznych	29,87%	58,44%	10,39%	1,3%	0%
umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	18,18%	42,86%	35,06%	3,9%	0%
zdolności do wykonywania konkretnych zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów	11,69%	29,87%	44,15%	12,99%	1,3%
umiejętności pracy zespołowej	33,77%	33,77%	25,97%	6,49%	0%
umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	52,63%	30,26%	11,84%	3,95%	1,32%
umiejętności samodzielnego doksztalcania się	50,65%	33,77%	13%	2,58%	0%
wiedzy o świecie	51,95%	42,86%	3,9%	1,3%	0%
możliwości realizacji własnych zainteresowań	41,56%	24,67%	23,38%	6,49%	3,9%

Tegoroczna opinia absolwentów o toku odbytych studiów jest nieznacznie niższa w porównaniu z badaniem z roku ubiegłego. Oferowane przez Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych kierunki studiów zostały najwyżej ocenione pod względem umożliwienia zdobycia wiedzy o świecie (aż 94,81% odpowiedzi pozytywnych), znajomości zagadnień teoretycznych (88,31% odpowiedzi pozytywnych), umiejętności samodzielnego doksztalcania się (84,42% odpowiedzi pozytywnych) oraz umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi (82,89% odpowiedzi pozytywnych). Najslabiej wypadła odpowiedź na pytanie czy przebyte studia umożliwiły pozyskanie zdolności do wykonywania konkretnych zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów. Na to pytanie pozytywnej odpowiedzi udzieliło jedynie 41,56% ankietowanych, zaś negatywnej udzieliło 14,29% ankietowanych. Z rozkładu odpowiedzi wynika, że system kształcenia oferowany przez Wydział odpowiada profilowi ogólnoakademickiemu, a tym samym oparty jest w znacznym stopniu na teorii, przygotowując jednocześnie do dalszego kształcenia lub wykonywania pracy wymagającej wysokich umiejętności.

Tabela 20. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego przez absolwentów.

Jak ocenił(a)by Pan/Pani poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Pana/Pani kierunku?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) wykłady	33,77%	49,35%	16,88%	0%	0%	0%
b) ćwiczenia i konwersatoria	33,77%	57,14%	7,79%	1,3%	0%	0%
c) seminaria i proseminaria	57,14%	35,06%	5,2%	1,3%	1,3%	0%
d) przedmioty fakultatywne	27,27%	48,05%	20,78%	3,9%	0%	0%
e) lektoraty	32,47%	25,97%	31,17%	7,79%	1,3%	1,3%
f) warsztaty i laboratoria	14,28%	32,47%	10,39%	0%	0%	42,86%
g) praktyki i zajęcia poza uczelnią	32,47%	19,48%	5,19%	1,3%	0%	41,56%
h) indywidualne konsultacje	48,05%	40,26%	11,69%	0%	0%	0%
i) organizację studiów	14,29%	49,35%	32,47%	1,3%	2,6%	0%

Najwyższe noty otrzymały, podobnie jak w roku ubiegłym, seminaria i proseminaria (w sumie 92,2% odpowiedzi pozytywnych), ćwiczenia (w sumie 90,91% ocen pozytywnych), praktyki (w sumie 88,89% odpowiedzi pozytywnych) oraz indywidualne konsultacje (w sumie 88,31% odpowiedzi pozytywnych). Odpowiedzi absolwentów obu kierunków były zbliżone, absolwenci obu kierunków ocenili najwyżej ćwiczenia i konwersatoria (100% ocen pozytywnych na kierunku Historia i 90% na kierunku Stosunki Międzynarodowej) oraz seminaria i proseminaria (odpowiednio 96,15% i 87,5% ocen pozytywnych). Najsłabiej zostały ocenione lektoraty, które uzyskały 9,09% ocen negatywnych („źle” i „bardzo źle”) oraz przedmioty fakultatywne i organizacja studiów (po 4% ocen negatywnych), co oznacza znaczną poprawę postrzegania tych elementów procesu dydaktycznego, gdyż w roku ubiegłym negatywnie oceniło je odpowiednio 12,6% i 8,9% ankietowanych. W ocenie lektoratów widać różnicę w ocenie absolwentów obu kierunków. Ten element procesu dydaktycznego negatywnie oceniło 12,5% absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe oraz 3,85% absolwentów kierunku Historia.

Tabela 21. Ocena kompetencji pracowników Wydziału przez absolwentów.

Jak ocenia Pan/Pani kompetencje	wysoki poziom profesjonalizmu	raczej wysoki poziom profesjonalizmu	zróżnicowany poziom profesjonalizmu	raczej niski poziom profesjonalizmu	niski poziom profesjonalizmu
a) profesorów i doktorów habilitowanych)	68,83%	25,97%	3,9%	1,3%	0%
b) doktorów – nauczycieli akademickich	66,23%	29,87%	3,9%	0%	0%
c) magistrów – nauczycieli akademickich	36,36%	49,35%	12,99%	1,3%	0%
d) pracowników administracji	63,64%	28,57%	7,79%	0%	0%

Absolwenci nie uznali żadnej kategorii pracowników Wydziału za osoby posiadające niski poziom profesjonalizmu, jednak 1,3% absolwentów uznało, że grupa profesorów i magistrów posiada raczej niski poziom profesjonalizmu. Najwyżej poziom profesjonalizmu został oceniony w grupie nauczycieli akademickich posiadających tytuł doktora (96,1% odpowiedzi „wysoki” i „raczej wysoki” poziom profesjonalizmu), oraz profesorów i doktorów habilitowanych (94,8% takich odpowiedzi).

W odpowiedzi na pytanie „Co Pana/Pani zdaniem należałoby zmienić przede wszystkim, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” absolwenci kierunku Historia często wskazywali na zwiększenie wyboru przedmiotów, zwłaszcza zajęć fakultatywnych. Poza tym postulowano zmianę rozkładu zajęć i zmniejszenie ilości zajęć z historii społecznej i kulturalnej oraz zwiększenie ilości zajęć specjalistycznych. Z kolei absolwenci kierunku Stosunki Międzynarodowe wskazywali na potrzebę poprawienia poziomu prowadzonych lektoratów oraz postulowali wcześniejsze podawanie planu zajęć, lepszą organizację studiów, zwiększenie ilości zajęć praktycznych oraz politologicznych przy zmniejszeniu ilości wykładanych przedmiotów historycznych.

Większość respondentów zadeklarowało, że gdyby jeszcze raz zdawali na studia, wybraliby ponownie studiowany kierunek na UwB (75,32% odpowiedzi „tak” i „raczej tak” 54,4% – w tym aż 92,31% absolwentów kierunku Historia i 65% absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe). Przytłaczająca większość absolwentów odpowiedziała twierdząco na pytanie, czy ponownie wybrałaby studia na Uniwersytecie w Białymstoku (90,91% odpowiedzi „tak” i „raczej tak”).

Wnioski:

Odbyte studia umożliwiły absolwentom Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych zdobycie większości umiejętności zaplanowanych do osiągnięcia na studiach o profilu

ogólnoakademickim. Większość elementów procesu dydaktycznego została oceniona bardzo dobrze lub dobrze, co pozwala na wyciągnięcie wniosku, że cały proces nauczania funkcjonuje prawidłowo. Potwierdzeniem tego wniosku są również wysokie oceny profesjonalizmu pracowników. Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych oraz Uniwersytet w Białymstoku są pozytywnie postrzegane jako miejsce do studiowania, gdyż większość respondentów ponownie zdecydowałaby się rozpocząć na nich studia.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Zwiększenie oferty różnorodności zajęć fakultatywnych i dostosowanie ich tematyki do poszczególnych kierunków.
2. Rozwinięcie współpracy z jednostkami państwowymi i samorządowymi w zakresie prowadzenia praktyk i staży dla studentów.
3. Zwiększenie poziomu i różnorodności oferowanych lektoratów językowych.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Zwiększenie oferty różnorodności zajęć fakultatywnych i dostosowanie ich tematyki do poszczególnych kierunków.

Realizacja:

Zwiększenie liczby zajęć fakultatywnych uzależnione jest od ogólnej liczby studentów na kierunku i możliwości finansowych uczelni. W związku z tym ogólna liczba fakultetów nie uległa zwiększeniu. Na kierunku Historia i na kierunku Stosunki Międzynarodowe na studiach pierwszego stopnia przewidziane są cztery przedmioty fakultatywne w toku studiów, na studiach drugiego stopnia dwa. Dotychczasowy, wygasający program kierunku Studia Wschodnie przewidywał pięć fakultetów, w przyjętym nowym programie kierunku Studia Wschodnie pierwszego stopnia ich liczbę zwiększono do sześciu.

Na kierunku Historia na studiach drugiego stopnia wybierany był moduł specjalizacyjny (jeden z trzech oferowanych) oraz przedmioty modułu *Warsztat naukowy historyka wybranej epoki*. Moduły specjalizacyjne wybierane są także na kierunku Stosunki Międzynarodowe na studiach pierwszego stopnia (dwa spośród trzech oferowanych) i drugiego stopnia (trzy moduły). Na studiach pierwszego stopnia na kierunku Studia Wschodnie oferowane były dwa moduły do wyboru. W roku akademickim 2021/2022 przyjęto zmiany w programie studiów pierwszego stopnia na kierunku Historia, w którym wprowadzono możliwość wyboru realizowanych modułów specjalizacyjnych (dwa z trzech oferowanych w toku studiów), a na studiach drugiego stopnia na specjalności naukowej zwiększono liczbę modułów specjalizacyjnych, które student

może wybrać z jednego do dwóch spośród czterech oferowanych, a na specjalności nauczycielskiej konieczność realizacji dodatkowo jednego modułu spośród czterech oferowanych.

2. Rekomendacja:

Rozwinięcie współpracy z jednostkami państwowymi i samorządowymi w zakresie prowadzenia praktyk i staży dla studentów.

Realizacja:

W realizowanym programie studiów nie przewidziano obowiązkowych praktyk, z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej na drugim stopniu studiów. W tym przypadku praktyki ciągłe realizowane są w tzw. szkołach ćwiczeń, a praktyki ciągłe w wybranych przez studentów placówkach. Mimo braku w programach obowiązkowych praktyk zainteresowani studenci mogą je realizować w placówkach muzealnych, czy archiwach (są kierowani na praktyki i praktyki są monitorowane w tych przypadkach przez Biuro Karier UwB). Przedstawiciele części z tych placówek są członkami Rady interesariuszy zewnętrznych i uczestniczą, jako konsultanci, w konstruowaniu programów kształcenia.

8. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na potrzeby badania pracodawców opracowano ankietę, która została rozesłana w formie papierowej do potencjalnych firm i instytucji zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych. Ankiety zostały wysłane do kilkunastu podmiotów działających na terenie województwa podlaskiego oraz instytucji ogólnopolskich we wrześniu 2022 roku. Badanie zrealizowane zostało do końca października 2022 roku. Otrzymano 11 zwrotów. Instytucje, które odpowiedziały na ankietę, zatrudniają obecnie w sumie 112 absolwentów kierunku Historia, 37 absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe i 1 absolwenta kierunku Studia Wschodnie. W okresie 2021-2022 podmioty te przyjęły do pracy 13 absolwentów kierunku Historia i 10 absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe. W niniejszej części przedstawiono sumaryczne zestawienie odpowiedzi.

Tabela 22. Główne powody zatrudniania absolwentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych w opinii badanych pracodawców (liczebności).

	TAK	NIE
	Liczebność	
Wiedza ogólna	4	2
Wiedza specjalistyczna	4	3
Znajomość warsztatu pracy specyficznego kierunku studiów	3	3
Umiejętność uczenia się	8	1
Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach	5	1
Umiejętność praktycznego wykorzystywania wiedzy	6	1
Umiejętność poprawnego rozumowania	4	1
Umiejętność pracy w zespole	5	3
Komunikatywność	6	1
Znajomość języków obcych	3	3
Ocena na dyplomie ukończenia studiów	1	4
Inne	-	1

W niniejszym zestawieniu najważniejsza okazała się umiejętność uczenia się, praktycznego wykorzystania wiedzy oraz komunikatywność. W nieco mniejszym stopniu pracodawcy wskazywali również na umiejętność pracy w zespole i umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

Następnie zapytano pracodawców o cechy których brakuje absolwentom Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych.

Tabela 23. Umiejętności i kompetencje, których w opinii badanych pracodawców brakuje absolwentom Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych (liczebności).

	TAK	NIE
	Liczebność	
Wiedza ogólna	-	4
Wiedza specjalistyczna	2	4
Znajomość warsztatu pracy specyficznego kierunku studiów	-	4
Umiejętność uczenia się	-	4
Umiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach	3	4
Umiejętność praktycznego wykorzystywania wiedzy	2	3
Umiejętność poprawnego rozumowania	1	3
Umiejętność pracy w zespole	-	4
Komunikatywność	1	4

Znajomość języków obcych	2	4
Inne	2	3

Pracodawcy rzadko udzielali odpowiedzi na to pytanie. Ci, którzy jej udzielili, najczęściej wskazywali na brak umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach, rzadziej na brak wiedzy specjalistycznej, umiejętności praktycznego wykorzystania wiedzy i znajomości języków obcych. Dwóch pracodawców zaznaczyło „inne” umiejętności i kompetencje, których brak absolwentom Wydziału, przy czym jeden wskazał, że chodzi o brak zdolności „do efektywnego wykonania pracy mięśniowej”, drugi zaś, że absolwentom brak samodzielności.

Poproszono również pracodawców o wskazanie sugestii, w jaki sposób podnieść poziom przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału.

Tabela 24. Propozycje działań, które mogą przyczynić się do podniesienia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych (liczebności).

	Liczebności
Kontakty pracodawców ze studentami	8
Kontakty pracodawców z kadrą naukową	2
Przyjmowanie na staż studentów i absolwentów Wydziału	4
inne	2

Ośmiu pracodawców wskazało na kontakty pracodawców ze studentami, o połowę mniej na przyjmowanie na staże studentów i absolwentów Wydziału. Dwóch pracodawców podkreśliło z kolei znaczenie kontaktów pracodawców z kadrą naukową, dwóch zaznaczyło punkt „Inne”, jeden wskazał na brak zgodności kierunku studiów z potrzebami/wymaganiami jednostki ze względu na realizowane zadania oraz zasugerował położenie nacisku na przygotowanie praktyczne i wzmocnienie teoretyczne nauczania, m.in. przez czytanie aktów prawnych ze zrozumieniem i uczenie umiejętności ich stosowania w praktyce, drugi zasugerował położenie większego nacisku na samokształcenie.

Wśród ankietowanych pracodawców jedynie trzech przyjmuje na praktyki i staże studentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych. Zdaniem jednego z nich praktyki te zdecydowanie spełniają funkcję przygotowania zawodowego, dwóch zaś uznało, że raczej spełniają. Podając powód rezygnacji z praktyk, większość pracodawców wskazała na brak zainteresowania ze strony studentów.

Ośmiu pracodawców jest zainteresowaniem dalszym przyjmowaniem studentów na wspomniane staże i praktyki zawodowe (w tym jeden pracodawca uzasadnił odpowiedź tym, że celem praktyk studenckich i staży odbywanych w ich instytucji byłoby m.in. uzupełnienie wiedzy i kompetencji zdobywanych na studiach i przygotowanie do przyszłej pracy, inny zaś uznał, że staż umożliwia

zdobycie wiedzy praktycznej oraz zapoznanie z pracą i specyfiką jednostki, co w pozytywny sposób wpływa na podjęcie decyzji o przyjęciu do pracy). Dwóch pracodawców nie wyraziło zainteresowania takim rozwiązaniem. W uwagach dotyczących stażu jeden pracodawca wskazał na brak etatów i możliwości organizacyjnych zatrudnienia absolwentów Wydziału, drugi wskazał, że jego instytucja nie prowadzi działalności naukowo-dydaktycznej.

Podstawową przyczyną niezatrudniania absolwentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych w ankietowanych placówkach był brak etatów, dwóch pracodawców wskazało też niedopasowanie kwalifikacji absolwenta do stanowiska pracy, a jeden zaznaczył „inny” powód, wyjaśniając, że absolwenci nie posiadają odpowiedniej wiedzy do realizowanych zadań, brak przygotowania merytorycznej, brak wymaganego doświadczenia związanego ze stanowiskiem. Siedmiu pracodawców wyraziło zainteresowanie absolwentami Wydziału w przypadku prowadzenia w przyszłości rekrutacji do pracy, dwóch zaś nie jest zainteresowanych zatrudnieniem naszych absolwentów.

Poza przeprowadzoną ankietą Wydział współpracuje z pracodawcami w ramach wydziałowych rad konsultacyjnych, wsłuchując się w ich sugestie i uwagi dotyczące korelacji programów nauczania z potrzebami rynku pracy.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców, nie tylko w kontekście zapraszania ich do prowadzenia zajęć na Wydziale, ale również przyjmowania studentów na praktyki i staże.
2. Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców, nie tylko w kontekście zapraszania ich do prowadzenia zajęć na Wydziale, ale również przyjmowania studentów na praktyki i staże.

Realizacja:

Lista firm z którymi Wydział ma podpisaną umowę o współpracy przy organizacji praktyk jest systematycznie rozszerzana.

2. Rekomendacja:

Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę.

Realizacja:

Miejsce odbywania praktyki powinno umożliwiać rozwijanie kompetencji zawodowych studenta zgodnych z profilem i kierunkiem kształcenia. Za koordynowanie zakresem wybieranych firm odpowiada opiekun praktyk. Praktyki zawodowe są nadal realizowane fakultatywnie: studenci pragnący je odbywać otrzymują odnośne rekomendacje ze strony Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych.

9. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

W grudniu 2021 – styczniu 2022 roku Biuro Karier Uniwersytetu w Białymstoku przeprowadziło wśród absolwentów rocznika 2020/2021 badanie, zebrane i omówione w publikacji: dr Szymon C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021. Raport z badań*, Białystok, luty-marzec 2022. W publikacji tej poddano analizie wyniki absolwentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych w rozbiciu na poszczególne kierunki studiów. Globalnie ankiety wypełniło 19 na 113 absolwentów Wydziału, co stanowi 16,8% wszystkich absolwentów⁶. W badaniu wziął udział tylko 1 na 8 absolwent kierunku Studia Wschodnie (13% wszystkich), 7 na 35 absolwentów kierunku Historia (20% wszystkich) oraz 10 na 70 absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe (14% wszystkich)⁷. Z absolwentów biorących udział w ankiecie jedynie 42% podało, że w czasie badania pracowało, zaś 58% nie pracowało. Należy wszakże zaznaczyć, że większość osób niepracujących kontynuowała studia stacjonarne.

Na pytanie o stopień wykorzystania umiejętności podczas studiów w pracy zawodowej równo połowa absolwentów kierunku Historii i aż 67% absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe uznała, że w ogóle ich nie wykorzystuje. Co gorsza, żaden z badanych absolwentów nie wskazał, że je wykorzystuje lub w pełni wykorzystuje.

Tabela 25. Stopień wykorzystania umiejętności nabytych podczas studiów w pracy zawodowej (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 69).

⁶ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021. Raport z badań*, Białystok, luty-marzec 2022, s. 25.

⁷ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 69.

Kierunek	w ogóle nie wykorzystuję	nie wykorzystuję	ani wykorzystuję ani nie wykorzystuję	wykorzystuję	w pełni wykorzystuję
Historia	67%	0%	0%	0%	33%
Stosunki Międzynarodowe	80%	20%	0%	0%	0%

Widać tu kontynuację sytuacji, która ujawniła się w badaniu ubiegłorocznym, kiedy to mniejsza liczba badanych absolwentów (50% kierunku Historia i 67% kierunku Stosunki Międzynarodowe) wskazało, że nie wykorzystuje w swej pracy zawodowej umiejętności pozyskane w czasie studiów. Bardzo niepokojące jest wszakże to, że odpowiedzieli tak wszyscy absolwenci kierunku Stosunki Międzynarodowe (!). 33% studentów kierunku Historia w pełni wykorzystuje umiejętności zdobyte w trakcie studiów. Jak się wydaje ma to związek z trudnościami ze znalezieniem pracy zgodnej z profilem ukończonych studiów, gdyż aż 75% badanych absolwentów podało, że ich praca w ogóle nie jest zgodna z profilem studiów, zaś tylko 13%, że jest w pełni zgodna⁸. Nie sposób zatem z dowiedzieć się na podstawie ankiety w jakim stopniu studia na kierunku Stosunki Międzynarodowe przygotowują do pracy zawodowej, natomiast można założyć, że studia na kierunku Historia dobrze przygotowują do pracy związanej z zawodem historyka.

Jedynie co czwarty absolwent napotkał trudności związane z zatrudnieniem⁹. Ma to zapewne związek z tym, że w trakcie studiów 63% badanych pracowało, a spośród nich większość (63%) uznała, że nie miała trudności w pogodzeniu studiów z pracą. Ci, którzy na takie trudności wskazywali zwracali uwagę głównie na niedogodne godziny zajęć, problemy ze strony pracodawcy, ale też ze strony prowadzących zajęcia¹⁰. Mimo tych niedogodności 42% absolwentów planowało dalszą edukację po ukończeniu studiów, głównie dotyczyło to studiów II stopnia (88%)¹¹. Ponieważ na pytanie o wymienienie konkretnych trudności w poszukiwaniu pracy odpowiedział tylko jeden absolwent kierunku Historia i jeden kierunku Stosunki Międzynarodowe, ich analiza nie jest zasadna.

W odpowiedziach na pytanie, czy studia przygotowały absolwentów pod względem teoretycznym do wykonywania zawodów 43% absolwentów kierunku Historia i 10% kierunku Stosunki

⁸ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 65.

⁹ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 64.

¹⁰ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 66.

¹¹ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 68.

Międzynarodowe odpowiedziało twierdząco, zaś przecząco 28% absolwentów Historii i 50% absolwentów Stosunków Międzynarodowych.

Tabela 26. W jakim stopniu ukończone studia przygotowały Cię pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 70).

Kierunek	w ogóle nie przygotowały	nie przygotowały	ani przygotowały ani nie przygotowały	przygotowały	w pełni przygotowały
Historia	14%	14%	29%	0%	43%
Stosunki Międzynarodowe	30%	20%	40%	10%	0%

Gorzej wyglądają odpowiedzi absolwentów na pytanie, w jakim stopniu studia przygotowały pod względem praktycznym do wykonywania zawodu. 29% absolwentów kierunku Historia i aż 90% absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe uznało, że odbyte studia nie przygotowały lub w ogóle nie przygotowały pod tym względem do zawodu. Należy zwrócić uwagę, że ani jeden absolwent tego ostatniego kierunku nie uznał, by odbyte studia przygotowały go do pracy pod względem praktycznym, podczas gdy 43% absolwentów kierunku Historia uznało, że studia w pełni ich przygotowały do pracy pod tym względem.

Tabela 27. W jakim stopniu ukończone studia przygotowały Cię pod względem praktycznym do wykonywania zawodu? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 70).

Kierunek	w ogóle nie przygotowały	nie przygotowały	ani przygotowały ani nie przygotowały	przygotowały	w pełni przygotowały
Historia	29%	0%	29%	0%	43%
Stosunki Międzynarodowe	70%	20%	10%	0%	0%

14% ankietowanych absolwentów kierunku Historii i 40% kierunku Stosunków Międzynarodowych odpowiedziało, że studia nie pomogły lub w ogóle nie pomogły w rozwinięciu

umiejętności specjalistycznych. Odpowiedzi twierdzącej na to pytanie udzieliło 86% absolwentów kierunku Historia (29% uznało, że studia pomogły, a 57%, że pomogły w dużym stopniu w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych) i tylko 30% absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe (w tym 20% odpowiedziało, że pomogły, a 10%, że pomogły w dużym stopniu).

Tabela 28. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 70).

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	0%	14%	0%	29%	57%
Stosunki Międzynarodowe	20%	20%	30%	20%	10%

Jeżeli chodzi o przygotowanie językowe absolwentów, to odbyty tok studiów nie pomógł w rozwinięciu znajomości języków obcych aż w przypadku 40% absolwentów kierunku Stosunków Międzynarodowych i 28% absolwentów kierunku Historia. 58% absolwentów tego ostatniego kierunku odpowiedziało natomiast, że studia pomogły w rozwinięciu umiejętności języków obcych, natomiast takiej odpowiedzi nie udzielił ani jeden ankietowany absolwent kierunku Stosunki Międzynarodowe.

Tabela 29. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu języków obcych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 71)

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	14%	14%	14%	29%	29%
Stosunki Międzynarodowe	10%	30%	60%	0%	0%

Nieco lepiej natomiast wygląda sytuacja z przygotowaniem informatycznym w trakcie studiów. Aż 57% absolwentów kierunku Historia odpowiedziało twierdząco na pytanie, czy ukończone studia pomogły w rozwinięciu umiejętności informatycznych, ale takiej odpowiedzi udzieliło jedynie 10% absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe, spośród których 70% uznało, że studia nie pomogły im w tym względzie (odpowiedzi takiej udzieliło tylko 29% absolwentów Historii).

Tabela 30. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności informatycznych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 71).

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	0%	29%	14%	14%	43%
Stosunki Międzynarodowe	50%	20%	20%	10%	0%

57% ankietowanych absolwentów Historii i 30% ankietowanych absolwentów Stosunków Międzynarodowych jest zdania, że ukończone studia pomogły im rozwinąć umiejętności interpersonalne. Z kolei połowa absolwentów Stosunków Międzynarodowych i 28% absolwentów Historii jest zdania, że ukończone studia nie pomogły im w tym względzie.

Tabela 31. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2020/2021...*, s. 71)

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	14%	14%	14%	14%	43%
Stosunki Międzynarodowe	30%	20%	20%	30%	0%

Podsumowując, należy uznać, że studia prowadzone przez Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych nie przygotowują dobrze studentów do podjęcia pracy zawodowej, co dotyczy przede wszystkim absolwentów kierunku Stosunki Międzynarodowe. Absolwenci kierunku Historia zwracają uwagę na dobre przygotowanie teoretyczne do podjęcia zawodu związanego z tematyką studiów, jednak w zdecydowanie mniejszym natomiast stopniu w wymiarze praktycznym. Największym problemem jest jednak to, że zdecydowana większość absolwentów nie znajduje pracy w zawodach, do których byli przygotowywani w czasie studiów. Nie można więc na podstawie powyższych wyników badań sugerować zmian w systemie studiów, zwłaszcza wobec niskiego procenta absolwentów, którzy zdecydowali się na udział w badaniu.

.....
(Podpis i pieczęć Dziekana)